

**ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ**

Υπόδειγμα εργασίας του

e-pitixia.gr

info@e-pitixia.gr

**Απαγορεύεται αυστηρά η αναδημοσίευση ολόκληρου ή μέρους του
έργου χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2.ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	7
2.1. Ορισμός κοινωνικής οικονομίας	7
2.2. Ιστορική εξέλιξη της κοινωνικής οικονομίας	9
3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	14
4.ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	17
5.ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	24
6.ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.....	27
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	31

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έκφραση της «κοινωνικής οικονομίας» έχει να κάνει με όσους ασχολούνται με στρατηγικές για την αειφόρο ανάπτυξη. Κατά την τελευταία δεκαετία, ο ορισμός της κοινωνικής οικονομίας είναι ο εξής: ένας μη κερδοσκοπικός ή συνεταιριστικός οργανισμός που έχει προκύψει από την κοινότητα και έχει μια κοινωνική και οικονομική αποστολή.

Ανεξάρτητα από το κράτος, αυτό εξαρτάται τόσο από την ατομική όσο και τη συλλογική συμμετοχή. Το χρήμα και το κεφάλαιο θεωρούνται ως εργαλεία προς όφελος της κοινότητας ή των μελών της. Με άλλα λόγια, η κοινωνική οικονομία περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα επιχειρήσεων και οργανισμών που παράγουν αγαθά και υπηρεσίες με το δεδηλωμένο στόχο της μεγιστοποίησης του κοινωνικού, περιβαλλοντικού ή πολιτιστικού αντίκτυπου.

Η κοινωνική οικονομία έχει διαδραματίσει ιστορικά σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο των οικονομικών κρίσεων και της ανάκαμψης. Οι πρώτοι συνεταιρισμοί και τα ταμεία αλληλασφάλισης στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική αναδύθηκαν την ίδια στιγμή που εμφανίστηκαν οι πρώτες εργατικές οργανώσεις στα τέλη του 19ου αιώνα για να προστατεύσουν τους ανθρώπους που εργάζονται, από τις επιπτώσεις της εκβιομηχάνισης στην καθημερινή τους ζωή. Το παρόν πλαίσιο δεν είναι διαφορετικό. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων είκοσι ετών, από κρίση σε κρίση, η κοινωνική οικονομία έχει εξελιχθεί σε ένα παγκόσμιο κίνημα που όχι μόνο ανταποκρίνεται στις αρνητικές επιπτώσεις των επαναλαμβανόμενων κρίσεων, αλλά προτείνει ένα ευρύ όραμα μιας πλουραλιστικής και χωρίς αποκλεισμούς οικονομίας στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης.

Αυτή η αντιλαϊκή επιχειρηματική κίνηση είναι κάτι περισσότερο από μια συσσώρευση των ατομικών επιχειρήσεων που δημιουργούν θέσεις εργασίας και την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών. Η κοινωνική οικονομία αναπτύσσεται επίσης σε πολλές χώρες ως ένα ολοκληρωμένο σύστημα της κοινωνικής καινοτομίας, που έχει τις ρίζες στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη και υποστηρίζεται από νέα συστήματα διακυβέρνησης που βασίζονται σε έες συνεργασίες με την κυβέρνηση, την εργασία και τον ιδιωτικό τομέα. Αυτή η νέα πραγματικότητα αναφέρεται με διαφορετικές ορολογίες, ανάλογα με το ηπειρωτικό ή εθνικό πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένης και της οικονομίας της αλληλεγγύης, της κοινωνικής επιχείρησης, της κοινωνικής καινοτομίας, της τοπικής οικονομικής ανάπτυξης, του τριτογενούς τομέα, του μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και συνεταιριστικού τομέα και της κοινοτικής επιχείρησης.

Ένας ευρύς ορισμός της κοινωνικής οικονομίας περιλαμβάνει επίσης αναδυόμενα οικονομικά ιδρύματα και επενδυτικά οχήματα, καθώς και πολυάριθμα καινοτόμα οικονομικά μέσα. Σε ορισμένες χώρες, τα εργατικά συνδικάτα, μέσω των συνταξιοδοτικών ταμείων ή άλλων μέσων, γίνονται οι επενδυτές στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας ως μιας συνολικής στρατηγικής για τη δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας και της απάντησης σε μια ποικιλία αναγκών της κοινότητας. Τα εθνικά, περιφερειακά, ηπειρωτικά και διηπειρωτικά δίκτυα στηρίζουν τη βάση για την προώθηση και την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας. Οι κυβερνήσεις σε πολλές χώρες εφαρμόζουν μια σειρά από πρωτοβουλίες πολιτικής και διεθνείς οργανισμοί, όπως ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNDP), όλο και περισσότερο τεκμηριώνουν την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και της πολιτικής για την καινοτομία σε όλο τον κόσμο.

Η αυξανόμενη προβολή της κοινωνικής οικονομίας έθεσε ορισμένα ζητήματα στο πλαίσιο των οργανισμών εργασίας, καθώς και στο πλαίσιο των παραδοσιακών ιδρυμάτων του ιδιωτικού τομέα που μερικές φορές αντιλαμβάνονται την κοινωνική οικονομία ως ένα δυνητικό ανταγωνιστή με τη δημόσια ή ιδιωτική επιχείρηση. Η κοινωνική οικονομία κατατάσσει τον εαυτό της ως μια τρίτη μορφή της επιχείρησης στο πλαίσιο μιας πλουραλιστικής οικονομίας. Η έννοια της πλουραλιστικής οικονομίας αναγνωρίζει ειδικά και συμπληρωματικά το ρόλο της δημόσιας, ιδιωτικής και συλλογικής επιχείρησης. Η κοινωνική οικονομία δεν έχει ως στόχο να αντικαταστήσει τις δημόσιες υπηρεσίες αντιθέτως, σε περισσότερες χώρες, οι κοινωνικοί φορείς της οικονομίας εργάζονται σε στενή συνεργασία με τα κινήματα εργασίας για την υπεράσπιση των δημόσιων επιχειρήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών. Ούτε εδραιώνεται ως ο φτωχός συγγενής των ιδιωτικών επιχειρήσεων ή ως ένα εργαλείο για να αντιμετωπιστούν οι κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνέπειες μιας αχαλίνωτης και ρυθμιζόμενης αγοράς. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις της οικονομίας συμβάλλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας, στη δημιουργία νέων υπηρεσιών, περιφερειακών και τοπικών στρατηγικών ανάπτυξης και περιβαλλοντικών ανησυχιών. Αυτές αντιπροσωπεύουν μια μορφή της ανάπτυξης των επιχειρήσεων που τοποθετούν τις κοινωνικές, περιβαλλοντικές και πολιτιστικές αποστολές στο κέντρο της διαδικασίας της δημιουργίας πλούτου. Επεκτείνουν την έννοια του συλλογικού συμφέροντος πέρα από την άμεση κυβερνητική παρέμβαση και ενισχύουν την ικανότητα της κοινωνίας των πολιτών να ανταποκριθούν στις συλλογικές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης για την αξιοπρεπή εργασία, σε ένα ευρύ φάσμα τομέων της οικονομίας. Προσφέρουν τη δυνατότητα για ανταπόκριση στις νέες κοινωνικές ή ανάγκες του περιβάλλοντος που δεν πρέπει να θεωρούνται εμπορεύματα της αγοράς, συνδυάζοντας δημόσιους, ιδιωτικούς και εθελοντικούς πόρους στο πλαίσιο μιας επιχειρηματικής προσέγγιση στην ανάπτυξη.

Στις βιομηχανικές χώρες, οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας σήμερα διαδραματίζουν επίσης έναν πολύ ενεργό ρόλο στην ενσωμάτωση των αποκλεισμένων οι οποίοι θα ήταν διαφορετικά στην κοινωνική πρόνοια και τους προσφέρει τους την ελπίδα και την αξιοπρέπεια, συμβάλλοντας παράλληλα στη δημιουργία πλούτου. Με πολλούς τρόπους, οι συλλογικές επιχειρήσεις αποτελούν παράδειγμα για τον παραδοσιακό ιδιωτικό τομέα, αποδεικνύοντας τη δυνατότητα συμβιβασμού των οικονομικών και των κοινωνικών στόχων στη διαδικασία της ανάπτυξης των επιχειρήσεων. Σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, όπου οι κυβερνήσεις δε διαθέτουν τους απαραίτητους πόρους για να προσφέρουν βασικές υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης και όταν οι ιδιωτικές επενδύσεις απουσιάζουν, η κοινωνική αλληλεγγύη και οικονομία αποτελεί μία από τις μόνες διαθέσιμες στρατηγικές για τη δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων μέσω της κινητοποίησης των πολιτών και την ενδυνάμωση της κοινότητας.

Για όλους αυτούς τους λόγους, η υποστήριξη της κοινωνικής οικονομίας θα πρέπει να θεωρείται σημαντικό μέρος μιας στρατηγικής οικονομικής ανάκαμψης. Μακριά από το να είναι μια επικίνδυνη επένδυση, οι οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας έχουν δείξει την ανθεκτικότητά τους στις πιο δύσκολες οικονομικές περιόδους. Πολυάριθμες μελέτες έχουν δείξει ότι το ποσοστό επιβίωσης των συνεταιρισμών και των μη κερδοσκοπικών επιχειρήσεων είναι σημαντικά υψηλότερο από τις παραδοσιακές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Οι κυβερνήσεις που ασχολούνται με τη στήριξη της κοινωνικής οικονομίας είναι μάρτυρες των υψηλών ποσοστών κοινωνικής και οικονομικής απόδοσης. Ακόμη και ιδιώτες επενδυτές, στο πλαίσιο της οικονομικής κρίσης, αρχίζουν να παρατηρούν τις δυνατότητες για επενδύσεις σε επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

2.1. Ορισμός κοινωνικής οικονομίας

Η κοινωνική οικονομία είναι κάτι σαν αμφισβητούμενη έννοια και ενδο-εθνικές διαφορές στην ορολογία και χρήση καθιστούν δύσκολο να προκύψει ένας συνεκτικός ορισμός. Υπάρχει όμως κάποια συναίνεση, ιδιαίτερα μεταξύ ηπειρωτικών ευρωπαϊκών χωρών ότι η κοινωνική οικονομία περιλαμβάνει συνεταιρισμούς, ενώσεις, ασφαλιστικά ταμεία και ιδρύματα. Αυτό προέρχεται από τη γαλλική νομικίστικη προσέγγιση για τον καθορισμό της κοινωνικής οικονομίας, για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκε τη δεκαετία του 1970 (Monzon και Chavez, 2012). Μια πρόσφατη έκθεση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας έκθεση (ΔΟΕ) περιέγραψε την κοινωνική αλληλεγγύη και την οικονομία ως «μια έννοια που αναφέρεται σε επιχειρήσεις και οργανισμούς, ιδίως οι συνεταιρισμοί, οι κοινωνίες αμοιβαίου οφέλους, οι ενώσεις, τα ιδρύματα και οικονομικές επιχειρήσεις οι οποίες παράγουν συγκεκριμένα προϊόντα, υπηρεσίες και γνώσεις, ενώ επιδιώκουν τους οικονομικούς και κοινωνικούς σκοπούς και προωθώντας την αλληλεγγύη.» Συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2010), έχει καθορίσει την κοινωνική οικονομία ως συμπεριλαμβανομένων των συνεταιρισμών, των ταμείων αλληλασφάλισης, των ενώσεων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, των ιδρυμάτων και των κοινωνικών επιχειρήσεων (Kerlin, 2010).

Ένας κανονιστικός ορισμός της κοινωνικής οικονομίας, που έχει υιοθετηθεί ευρέως στην ακαδημαϊκή και πολιτική σφαίρα είναι αυτός των Defourny και Delveterre (1999:16), οι οποίοι υποθέτουν ότι η κοινωνική οικονομία:

«Περιλαμβάνει όλες τις οικονομικές δραστηριότητες που ασκούνται από τις επιχειρήσεις, κυρίως συνεταιρισμούς, ενώσεις και τις κοινωνίες του αμοιβαίου οφέλους, των οποίων η ηθική μεταφέρει τις ακόλουθες αρχές:

1. Διάθεση υπηρεσιών στα μέλη του ή στην κοινότητα μπροστά από το κέρδος
2. Αυτόνομη διοίκηση
3. Μια δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων
4. Η υπεροχή των ανθρώπων και την εργασία έναντι του κεφαλαίου κατά τη διανομή των εσόδων.

Η πιο πρόσφατη εννοιολογική οριοθέτηση της κοινωνικής οικονομίας με τους δικούς της οργανισμούς είναι ότι ο Χάρτης των Αρχών της Κοινωνικής Οικονομίας που προωθείται από την Ευρωπαϊκή Μόνιμη Διάσκεψη για τους Συνεταιρισμούς, τα Ταμεία Αλληλασφάλισης, τις Ενώσεις και τα Ιδρύματα (CEP-CMAF), το αντιπροσωπευτικό όργανο σε επίπεδο ΕΕ για αυτές τις τέσσερις οικογένειες των οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας. Οι αρχές εν προκειμένω είναι (Laville et. al., 2007):

- Η υπεροχή του ατόμου και ο κοινωνικός στόχος έναντι του κεφαλαίου.
- Εθελοντική και ανοικτή ιδιότητα του μέλους
- Ο δημοκρατικός έλεγχος από τη συμμετοχή (δεν αφορά ιδρύματα που δεν έχουν κανένα μέλος)
- Συνδυασμός των συμφερόντων μελών / χρηστών ή / και το γενικό συμφέρον.
- Άμυνα και εφαρμογή της αρχής της αλληλεγγύης και της ευθύνης
- Αυτόνομη διοίκηση και ανεξαρτησία από τις δημόσιες αρχές.

- ρήση της πλειονότητας των πλεονασμάτων για την επίτευξη στόχων της αειφόρου ανάπτυξης, υπηρεσίες ενδιαφέροντος για τα μέλη ή το γενικό ενδιαφέρον.

Ο εργασιακός ορισμός της κοινωνικής οικονομίας είναι ο εξής:

Το σύνολο των ιδιωτικών, τυπικά οργανωμένων επιχειρήσεων, με αυτονομία λήψης αποφάσεων και την ελευθερία της ιδιότητας του μέλους, δημιουργήθηκε για να καλύψει τις ανάγκες των μελών τους μέσω της αγοράς από την παραγωγή αγαθών και την παροχή υπηρεσιών, την ασφάλιση και τη χρηματοδότηση, όπου η λήψη αποφάσεων και τυχόν η κατανομή των κερδών ή τα πλεονάσματα μεταξύ των μελών δεν συνδέονται άμεσα με το κεφάλαιο ή τα τέλη που συνεισφέρει κάθε μέλος, καθένα από τα οποία έχει μία ψήφο, ή σε όλες τις εκδηλώσεις λαμβάνουν ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΤΕ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ www.e-pitixia.gr.

μέλους που παράγουν μη εμπορεύσιμες υπηρεσίες για τα νοικοκυριά και των οποίων τα πλεονάσματα, εάν υπάρχουν, δεν μπορούν να ιδιοποιηθούν από οικονομικούς παράγοντες που τους δημιουργούν, ελέγχουν ή χρηματοδοτούν.

2.2. Ιστορική εξέλιξη της κοινωνικής οικονομίας

Ως δραστηριότητα, η κοινωνική οικονομία (SE) είναι ιστορικά συνδεδεμένη με δημοφιλείς συλλόγους και συνεταιρισμούς, οι οποίοι συνθέτουν τη ραχοκοκαλιά της. Το σύστημα των αξιών και των αρχών της δεοντολογίας των λαϊκών ενώσεων, η οποία αντανάκλαται στο ιστορικό συνεταιριστικό κίνημα, είναι εκείνες που ενημέρωσαν την σύγχρονη έννοια της κοινωνικής οικονομίας, η οποία διαρθρώνεται γύρω από τρεις μεγάλες οικογένειες οργανισμών: τους

συνεταιρισμούς, τα ταμεία αλληλασφάλισης και τις ενώσεις, με την πρόσφατη προσθήκη των ιδρυμάτων. Στην πραγματικότητα, στις ιστορικές ρίζες τους, οι μεγάλες οικογένειες είναι αλληλένδετες εκφράσεις μιας ενιαίας ώθησης: η απάντηση των πλέον ευάλωτων και ανυπεράσπιστων κοινωνικών ομάδων, μέσω των οργανισμών αυτοβοήθειας, των νέων συνθηκών διαβίωσης που δημιουργήθηκαν από την ανάπτυξη της βιομηχανικής κοινωνίας τον 18ο και 19ο αιώνα. Οι συνεταιρισμοί, οι εταιρείες αμοιβαίας συνδρομής και οι κοινωνίες των αντιστάσεων αντανakλούσαν τις τρεις κατευθύνσεις που αυτή η συνειρμική ώθηση πήρε είναι (Laville et. al., 2007).

Παρόλο που η φιλανθρωπία (κοινωφελή ιδρύματα, αδελφότητες και νοσοκομεία) και οι οργανισμοί αμοιβαίων συνδρομών είχαν δει σημαντική αύξηση στη διάρκεια του Μεσαίωνα, ήταν στο 19^ο αιώνα που οι λαϊκές ενώσεις, οι συνεταιρισμοί και τα ταμεία αλληλασφάλισης απέκτησαν εξαιρετική ώθηση μέσω ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΤΕ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ www.e-pitixia.gr.

πολλαπλασιάζεται το 1790. Σε όλη την Ευρώπη, πολλές αμοιβαίες κοινωνίες πρόνοιας και κοινωνίες αμοιβαίας συνδρομής δημιουργήθηκαν. Στη Λατινική Αμερική χώρες όπως η Ουρουγουάη και την Αργεντινή, η αλληλασφαλιστική κίνηση αυξήθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια του δεύτερου μισού του 19ου αιώνα.

Τα πρώτα σκιρτήματα των συνεταιριστικών πειραμάτων στη Βρετανία άνοιξαν στα τέλη του 18ου και στις αρχές του 19ου αιώνα ως μια αυθόρμητη αντίδραση από βιομηχανικούς εργάτες για τις δυσκολίες των σκληρών συνθηκών διαβίωσης. Τα οκτώ Συνεργατικά Συνέδρια που πραγματοποιήθηκαν στη Βρετανία μεταξύ 1831 και 1835 συντόνησαν τόσο τους συνεταιρισμούς όσο και το συνδικαλιστικό κίνημα.

Υπόδειγμα εργασίας του e-pitixia.gr
ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΣ ΑΔΕΙΑ
τηλ. 6976486417 email: info@e-pitixia.gr

Η προέλευση της κοινωνικής οικονομίας κατά το πρώτο μισό του δέκατου ένατου αιώνα, ήταν οι πρωτοβουλίες αυτο-βοήθειας που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της ενίσχυσης των κατηγοριών μισθωτών. Επίσης, υπήρχαν ακμάζουσες πρωτοβουλίες για τη στήριξη των καταναλωτών της συνεργασίας μεταξύ της εργατικής τάξης για την καταπολέμηση των προμηθειών κακής ποιότητας και της εκμετάλλευσης από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Στο δεύτερο μισό του δέκατου ένατου αιώνα, αναπτύχθηκαν οι αγροτικές πρωτοβουλίες κοινωνικής οικονομίας για την υποστήριξη της συνεργασίας μεταξύ οικογενειακές επιχειρήσεις. Έτσι, μέσα από διαφορετικές μορφές αμοιβαιότητας, η κοινωνική οικονομία αναπτύχθηκε και παρουσιάστηκε ένα παραδοσιακό χάσμα μεταξύ των συμφερόντων των παραγωγών και των καταναλωτών (Mendell and Nogales, 2009). Για παράδειγμα, ο γνωστός Rochdale ήταν ο πρωτοπόρος συνεταιρισμός του καταναλωτή, που δημιουργήθηκε το 1844 στο Μάντσεστερ, προσπάθησε να αντιμετωπίσει τη δύναμη της μεταποιητικής βιομηχανίας και της γεωργικής παραγωγής με τη συνένωση των καταναλωτών, καθώς και τη διανομή των κερδών μεταξύ των καταναλωτών και των μισθωτών εργαζομένων του είναι (Laville et. al., 2007). Αυτός ο διαχωρισμός ή σύγκρουση μεταξύ διαφορετικών αμοιβαίων παικτών, οδήγησε σε διαχωρισμό μεταξύ της συνεργασίας μεταξύ των χρηστών (αποταμιεύσεις και δάνεια, καταναλωτικές δαπάνες, ασφάλεια, τουρισμός), καθώς και τη συνεργασία μεταξύ των παραγωγών (ατομικές επιχειρηματίες, αγρότες, εργαζόμενους). Αυτές οι ρίζες οδήγησαν στους μεγάλους πυλώνες της συνεργασίας και αμοιβαιότητας στον τομέα της γεωργίας, των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και του λιανικού εμπορίου, με τους εργαζόμενους και τους συνεταιρισμούς των νοικοκυριών να είναι ισχυροί σε ορισμένες χώρες (Monzon and Chavez, 2008).

Σύμφωνα με τους Defourny και Develtere (1997), οι βασικές ιδέες που διαδραμάτισαν θεμελιώδη ρόλο ήταν: ο «ουτοπικός σοσιαλισμός» του 18ου και του 19ου αιώνα (Monzon and Chavez, 2008), που προώθησε τις αξίες της συνεργασίας και της αμοιβαίας υποστήριξης. Ο χριστιανικός σοσιαλισμός που δημιούργησε το «ενδιάμεσο σώμα» για την καταπολέμηση της ατομικής ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΤΕ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ www.e-pitixia.gr.

βοήθεια των ενώσεων επαινώντας την οικονομική ελευθερία και αρνείται την κρατική παρέμβαση. Αυτές οι κινήσεις δεν περιορίζονται σε μία χώρα, αλλά εξαπλώθηκαν σε όλη την Ευρώπη.

Οι Defourny and Develtere (1997) δείχνουν πώς συνέβαλαν όλες αυτές οι σημαντικές ιδεολογίες σημαντικά στην εμφάνιση της κοινωνικής οικονομίας, αλλά καμία από αυτές δεν μπορεί να διεκδικήσει την αποκλειστική πατρότητα. Για παράδειγμα, δύο αντιφατικές τάσεις που χαρακτηρίζονται από τη γαλλική προσέγγιση για τη δημιουργία των ενώσεων: το ρεπουμπλικανικό ιδανικό που απορρέει από τη γαλλική επανάσταση που αρνήθηκε οποιαδήποτε οργανωμένη διαμεσολάβηση μεταξύ του ατόμου και του κράτους και οι αντι-ατομικιστικές τάσεις που τόνισαν τη σημασία των ενδιάμεσων δομών. Στην Αγγλία, ο ουτοπικός σοσιαλισμός γεννήσε πολλές συνεταιριστικές πρωτοβουλίες, όπου η κοινότητα θεωρείται το πιο αρμόδιο όργανο για την επίτευξη μιας αρμονικής κοινωνίας. Ωστόσο, κάθε μία από αυτές τις πρωτοβουλίες είναι συνδεδεμένη με τις ειδικές ανάγκες των κοινοτήτων, την προστασία ή την προώθηση ιδίως κοινωνικών σχέσεων είναι (Laville et. al., 2007).

Όσον αφορά τις φιλανθρωπικές ή συνειρμικές πρωτοβουλίες (εθελοντικός τομέας) για τη στήριξη άλλων, διαφορετικές παραδόσεις προέκυψαν με συνέπειες για το ρόλο του κράτους σε σχέση με τη συνειρμική δραστηριότητα - με τους

ακόλουθους τρόπους. Η έννοια της φιλανθρωπίας αναπτύχθηκε ως βασικό συστατικό της ιδιότητας του πολίτη στη δημοκρατική κοινωνία και βάσει αυτής της άποψης (τυπικό του Ηνωμένου Βασιλείου), τα φιλανθρωπικά ιδρύματα απολαμβάνουν έναν υψηλό βαθμό αυτονομίας. Σε άλλες χώρες, η συνειρμική δραστηριότητα βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην αίσθηση της αλληλεγγύης, η οποία στήριξε φιλανθρωπική δραστηριότητα. Αυτή ήταν και μια αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, όπου αναπτύχθηκε ένα αίσθημα ευθύνης μεταξύ των γενεών και αυτό οδήγησε στην κατάσταση της ανάληψης πρωτοβουλιών για την επιβολή υποχρεωτικών προγραμμάτων / συμβάσεων κοινωνικής ασφάλισης. Οι διάφορες μορφές του προνοιακού συστήματος επηρέασαν τη φύση της σχέσης μεταξύ του κράτους, της οικογένειας και της οργανωσιακής / φιλανθρωπικής δραστηριότητας. Έτσι, στα συστήματα νομοτελειακού τυπικού της Σκανδιναβίας, η υπεράσπιση του ρόλου των ενώσεων ήταν σημαντική σε αντίθεση με τα αγγλοσαξωνικά φιλελεύθερα συστήματα, ένα διπλό σύστημα που λειτουργεί όταν το κράτος παρέχει σε όσους βρίσκονται σε πιο μειονεκτική θέση, με οργανισμούς που υποστηρίζουν τους άλλους: και στο πλαίσιο των συντεχνιακών καθεστώτων (Γερμανία, Γαλλία, Βέλγιο, κλπ) μια στενή εταιρική σχέση έχει αναπτυχθεί μεταξύ του κράτους και των ενώσεων. Στη Μεσόγειο και ορισμένες άλλες χώρες, η οικογένεια έχει διαδραματίσει βασικό ρόλο με το κράτος και τις ενώσεις που στηρίζουν αυτό το σύστημα (Galera ad Borzaga, 2009). Ένας από τους παράγοντες που συνετέλεσαν στην μεγάλη ανομοιογένεια μεταξύ των τομέων στο πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας στην Ευρώπη οφείλεται στην έκταση της θρησκευτικής επιρροής επί της εκπαίδευσης, της κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής πρόνοιας.

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η οικονομική κρίση είχε ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις στα δημόσια οικονομικά και, ως εκ τούτου, επίσης, σχετικά με τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και τις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Πέρα από τους παράγοντες που προκάλεσαν την κρίση και τις επιπτώσεις της για τα δημόσια οικονομικά, αυτό που έχει φανεί είναι η επανεμφάνιση των αγορών στο διεθνή χρηματοπιστωτικό καπιταλισμό, «των αγορών», με στρατηγικούς συμμάχους, όπως οι οργανισμοί αξιολόγησης, ορισμένες κεντρικές τράπεζες, όπως η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Αυτή η επανεμφάνιση υπήρξε το αποτέλεσμα του νέου τρόπου ρύθμισης των διεθνών χρηματοπιστωτικών αγορών, όταν ο δανεισμός τους στις επιχειρήσεις, τις οικογένειες και το δημόσιο τομέα έχει τροποποιηθεί δραστικά (Νασιούλας, 2010: 135). Οι συνέπειες έγιναν αισθητές στον ιδιωτικό τομέα, με μια διαρθρωτική μείωση της κατανάλωσης και των επενδύσεων και στο δημόσιο τομέα, με την ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΤΕ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ www.e-pitixia.gr.

και τη σημαντική μείωση του κράτους πρόνοιας, έχουν δώσει νέα προοπτική στα παλιά προβλήματα τα οποία κάποτε θεωρούνταν ότι επιλύονταν μετά από χρόνια αφθονία και οικονομική σταθερότητα, όπως είναι η μαζική ανεργία, η εργασιακή ανασφάλεια και οι δραστικές περικοπές στο επίπεδο της κάλυψης των αναγκών των προτιμησιακών αγαθών και υπηρεσιών, όπως η υγεία, η εκπαίδευση και οι κοινωνικές υπηρεσίες .

Η Ελλάδα παρουσιάζει ένα πλούσιο και βαθύ κοινωνικό παρελθόν οικονομίας, με το μεγαλύτερο μέρος των συμβατικών οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας να είναι εμφανώς ενεργοί στις διαδικασίες της δημιουργίας του έθνους του 19ου και

τα οράματα της κοινωνικής ανάπτυξης του 20ου αιώνα. Παρόλα αυτά, η κοινωνική οικονομία έχει μόλις πρόσφατα (2011) αναγνωριστεί θεσμικά και αυτό με έναν εξαιρετικά ανεπαρκή και ασαφή τρόπο, σε αντίθεση με την Ευρωπαϊκή εννοιολογική παράδοση. Παρά τα πολυάριθμα διοικητικά και νομικά ελαττώματα, η κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα σήμερα τουλάχιστον έχει στέρεο έδαφος για να ξεπεράσει τη μακροχρόνια υπανάπτυξη και να προχωρήσει να ανταποκριθεί στις μελλοντικές προκλήσεις, ενώ τώρα επιβαρύνεται ιδιαίτερα από τη δραματική δημοσιονομική κρίση που ξέσπασε το 2010 (Νασιούλας, 2010: 146-148).

Οι κύριοι τύποι των συνεταιρισμών που έχουν αναπτυχθεί στην Ελλάδα είναι γεωργικής και αγροτικής πίστωσης συνεταιρισμοί. Όταν η πρώτη συνεταιριστική νομοθεσία (για όλους τους τύπους των συνεταιρισμών) εισήχθη το 1915. Η νέα νομοθεσία ήταν σε μεγάλο βαθμό μια πρωτοβουλία της κυβέρνησης, με στόχο την επίλυση των αδυναμιών της αγοράς και τον περιορισμό της τοκογλυφίας, που ήταν διαδεδομένη στην ελληνική ύπαιθρο. Μια περίοδο έντονης ανάπτυξης των γεωργικών και αγροτικών πιστωτικών συνεταιρισμών ακολούθησε, ενισχύεται από ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΤΕ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ www.e-pitixia.gr.

Ελλάδας. Στις αρχές της δεκαετίας του 1930 υπήρχαν πάνω από 3000 πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί και 85 δευτεροβάθμιοι. Η οικονομική ανάπτυξη, αλλά και η αυτονομία των ελληνικών γεωργικών και αγροτικών πιστωτικών συνεταιρισμών έγινε τόσο σημαντικό το γεγονός που άλλες ομάδες πιέσεων προσπάθησαν να περιορίσουν τη σημασία τους. Τροποποιήσεις στο συνεταιριστικό νόμο το 1930 προκάλεσαν σημαντική εξασθένηση της οικονομικής σημασίας των συνεταιρισμών και μείωσαν σημαντικά την αυτονομία τους από το κράτος: οι συνεταιρισμοί φαίνεται να έχουν χρησιμοποιηθεί από τις διαδοχικές κυβερνήσεις (συμπεριλαμβανομένης της στρατιωτικής δικτατορίας μεταξύ 1967

και 1974) ως μέσο των δικών τους γεωργικών πολιτικών (Παπαγαρυφάλλου, 1973: 185).

Ο Νόμος 921/1979 αντικατέστησε τον νόμο περί «Αγροτικών Συνεταιρισμών 602/1915, ο οποίος δεν έκανε διάκριση μεταξύ των γεωργικών και αστικών συνεταιρισμών. Ο Νόμος 1167/1986 για την «αστικούς συνεταιρισμούς» προβλέπει τη δημιουργία κοινωνικών επιχειρήσεων ελεύθερα να προβούν σε μη γεωργικές δραστηριότητες, κυρίως: παραγωγικές, των καταναλωτών, logistics, των τραπεζών, των μεταφορών, του τουρισμού (Νασιούλας, 2010: 89).

Προβλέπεται από το Νόμο 2716/1999 περί «Κοινωνικών Συνεταιρισμών Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.), μια πρώτη βασική μορφή εργασιακής ενσωμάτωσης κοινωνικών επιχειρήσεων. Ο Νόμος 4019/2011 για την «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα» τέθηκε σε εφαρμογή σε 30 Σεπτεμβρίου 2011 (Νασιούλας, 2010: 105).

Με την εισαγωγή νέων μορφών κοινωνικής επιχειρηματικότητας, όπως η Επιχείρηση Κοινωνικών Συνεταιρισμών, εμπλουτίζει τις διαθέσιμες μορφές οργάνωσης για την οικονομική αυτο-έκφραση. Σύμφωνα με τον Νόμο 4019/2011, η Ελλάδα κατέχει σήμερα μια ολοκληρωμένη σειρά των συνεταιρισμών δυνητικά ικανή υλοποιώντας όχι μόνο συμβατικά αλλά Κοινωνικής Οικονομίας οράματα μαζί. Παρόλα αυτά, όσο και ο νόμος 4019 ούτε το ελληνικό διοικητικό σύστημα είναι ακόμη σε θέση να αντιμετωπίσει μακροχρόνια προβλήματα όσον αφορά τη δόμηση της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα, μέσα από μια λεπτομερή, λειτουργική και χωρίς αποκλεισμούς (Νασιούλας, 2010: 189).

Μια ευνοϊκότερη διάταξη ρυθμίζεται από το άρθρο. 16, εισάγοντας την έννοια του «κοινωνικού προσανατολισμού Δημοσίων Συμβάσεων». Όλες οι επιχειρήσεις βάσει του νόμου 4019/2011 θα μπορούσαν να είναι επιλέξιμες ως outsourcing

ανάδοχοι στο πλαίσιο του ειδικού ευνοϊκού καθεστώτος. Η Ελλάδα διαθέτει σήμερα μια ολοκληρωμένη σειρά συνεταιρισμών δυνητικά ικανών υλοποιώντας όχι μόνο συμβατικά αλλά τα οράματα της Κοινωνικής Οικονομίας (Πίνακας 3). Παρόλα αυτά ο Νόμος 4019 δεν αποσαφηνίζει την έννοια της Κοινωνικής Οικονομίας. Στην πράξη, η Ελλάδα δεν έχει νόμο για την Κοινωνική Οικονομία ακόμα. Η χρήση του όρου έχει αποδειχθεί ότι είναι περιττή και τελικά παραπλανητική, δεδομένου ότι το βασικό αντικείμενο της παρούσας νομοθετικής δράσης είναι να εισαγάγει τις κοινωνικές οικονομικές επιχειρήσεις. Η δεύτερη σημαντική ανεπάρκεια του νόμου είναι ότι προβλέπει τη σύσταση Γενικής Λίστας Κοινωνικής Οικονομίας, η οποία τελικά βρέθηκε ότι δεν περιλαμβάνει καμία άλλη από τις ευρέως αποδεκτές θεσμικές μορφές της Κοινωνικής Οικονομίας των οργανισμών (Νασιούλας, 2012: 113).

4.ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Παρά το γεγονός ότι η κοινωνική οικονομία ήταν σχετικά εξέχουσα στην Ευρώπη κατά το πρώτο τρίτο του 20ού αιώνα, το μοντέλο ανάπτυξης στη Δυτική Ευρώπη κατά την περίοδο 1945-1975 εμφανίζει κυρίως τον παραδοσιακό ιδιωτικό καπιταλιστικό τομέα και το δημόσιο τομέα. Το μοντέλο αυτό αποτέλεσε τη βάση του κράτους πρόνοιας, το οποίο εξετάζει τις αναγνωρισμένες αδυναμίες της αγοράς και ανέπτυξε μια δέσμη πολιτικών που αποδείχθηκαν ιδιαίτερα αποτελεσματικές στη διόρθωση τους: την αναδιανομή του εισοδήματος, την κατανομή των πόρων και την αντικυκλική πολιτική. Όλα αυτά έγιναν με βάση το κεϋνσιανό μοντέλο στο οποίο οι μεγάλοι κοινωνικοί και οικονομικοί παράγοντες είναι οι ομοσπονδίες των εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων, μαζί με την κυβέρνηση. Στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, που

συνδέονται με το σοβιετικό σύστημα και με τις κεντρικά σχεδιασμένες οικονομίες, το κράτος ήταν ο μοναδικός οικονομικός παράγοντας, που δεν αφήνει χώρο για ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΤΕ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ www.e-pitixia.gr.

δημοκρατική οργάνωση είχαν εντελώς εκμηδενιστεί (Galera ad Borzaga, 2009).

Η ενοποίηση των μικτών συστημάτων οικονομίας δεν εμπόδισε την ανάπτυξη μιας αξιοσημείωτης σειράς από εταιρείες και οργανισμούς - συνεταιρισμούς, ταμεία αλληλασφάλισης και ενώσεων - που βοήθησαν να αντιμετωπιστούν οι σημαντικές κοινωνικά και γενικού ενδιαφέροντος θέματα σχετικά με την κυκλική ανεργία και τις γεωγραφικές ανισότητες μεταξύ των αγροτικών περιοχών (Kelliher and Parry, 2011).

Πολλές μελέτες έχουν αναδείξει τη σημαντική αύξηση της κοινωνικής οικονομίας ως σύνολο στην Ευρώπη. Μία από τα πιο σημαντικές από αυτές, διενεργήθηκε από την CIRIEC για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του «Τρίτου Συστήματος και Απασχόλησης» πιλοτικού προγράμματος, υπογραμμίζει την αυξανόμενη σημασία των συνεταιρισμών, των ταμείων αλληλασφάλισης και των ενώσεων για τη δημιουργία και τη διατήρηση της απασχόλησης και τη διόρθωση των σοβαρών οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων (Kelliher and Parry, 2011).

Παρά το γεγονός ότι οι περισσότερες χώρες έχουν πολιτική εκπροσώπηση και αναγνώριση για τα μέλη της κοινωνικής οικονομίας, ορισμένες χώρες δίνουν στην κοινωνική οικονομία ένα υψηλό επίπεδο αναγνώρισης. Η Γαλλία, η Πορτογαλία και η Ισπανία εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία, με το Βέλγιο, την Ιρλανδία, την Ιταλία, τη Σουηδία να ακολουθούν πιο πίσω. Δεδομένου ότι η κοινωνική οικονομία

χρειάζεται συχνά να συνδεθεί εγκάρσια προς την αντιμετώπιση πολυδιάστατων θεμάτων, ο συντονισμός του τομέα βελτιώνει το

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΤΕ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ www.e-pitixia.gr.

έχει διαφορετικές σημασίες σε διαφορετικά εθνικά πλαίσια με διαφορετικές κοινωνικές παραδόσεις, καθώς για ορισμένες χώρες «κοινωνική» σημαίνει την κοινωνική ασφάλιση, ενώ για άλλες, ο όρος «κοινωνική» δεν είναι συμβατός με την ιδέα της επιχείρησης (Kelliher and Parry, 2011).

Στην ΕΕ-27, πάνω από 207.000 συνεταιρισμοί ήταν οικονομικά ενεργοί το 2009. Είναι δημιουργηθεί σε κάθε τομέα της οικονομικής δραστηριότητας και είναι ιδιαίτερα γνωστοί στους τομείς της γεωργίας, της χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης, το λιανικό εμπόριο και τη στέγαση και συνεταιρισμοί εργαζομένων στο βιομηχανικό τομέα, στον κατασκευαστικό τομέα και τον κλάδο παροχής υπηρεσιών. Οι συνεταιρισμοί παρέχουν άμεση απασχόληση σε 4,7 εκατομμύρια ανθρώπους και έχουν 108 εκατομμύρια μέλη (Monzon and Chavez, 2012).

Η αλληλασφάλιση υγείας και κοινωνικής πρόνοιας αλληλασφάλισης παρέχουν βοήθεια και κάλυψη σε πάνω από 120 εκατομμύρια ανθρώπους. Στην ΕΕ-27, οι ενώσεις απασχολούσαν 8,6 εκατ άτομα το 2011 που αντιπροσωπεύουν ποσοστό άνω του 4% του ΑΕΠ και η συμμετοχή τους αποτελεί το 50% των πολιτών της ΕΕ (Sunley and Pinch, 2012). Εν κατακλείδι, πέρα και πάνω από ποσοτική σημασία της, κατά τις τελευταίες δεκαετίες η κοινωνική πρόνοια όχι μόνο υποστήριξε την ικανότητά της να συμβάλει αποτελεσματικά στην επίλυση νέων κοινωνικών προβλημάτων, αλλά έχει ενισχύσει τη θέση της ως ένα απαραίτητο όργανο για σταθερή και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, δικαιότερη κατανομή των εισοδημάτων και του πλούτου, που ταιριάζει στις ανάγκες των

υπηρεσιών, την αύξηση της αξίας της οικονομικής δραστηριότητας που εξυπηρετεί κοινωνικές ανάγκες, τη διόρθωση των ανισοροπιών της αγοράς εργασίας και, εν ολίγοις, την εμβάθυνση και την ενίσχυση της οικονομικής δημοκρατίας (Monzon and Chavez, 2012).

Η άνοδος της κοινωνικής οικονομίας έχει επίσης αναγνωριστεί σε πολιτικούς και νομικούς κύκλους, τόσο σε εθνικό όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΤΕ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ www.e-pitixia.gr.

Κοινωνική Οικονομία (Interministérielle Η αντιπροσωπεία l'Économie Sociale - DIES). Σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Ισπανία, «κοινωνική οικονομία» είναι ένας όρος που έχει ενταχθεί στο Σύνταγμα. Το 2011, η Ισπανία έγινε η πρώτη ευρωπαϊκή χώρα που πέρασε έναν νόμο περί Κοινωνικής Οικονομίας. Η Ελλάδα έχει επίσης ένα νόμο για την κοινωνική οικονομία και η Πορτογαλία έχει παρουσιάσει ένα νομοσχέδιο (Teasdale, 2012).

Το 1990, 1992, 1993 και 1995, η Επιτροπή προώθησε τα Ευρωπαϊκά Συνέδρια για την κοινωνική οικονομία στη Ρώμη, τη Λισσαβόνα, τις Βρυξέλλες και τη Σεβίλλη. Πολλές ευρωπαϊκές διασκέψεις έχουν πραγματοποιηθεί από τότε. Η τελευταία έγιναν δύο στο Τολέδο (Μάιος 2010) και τις Βρυξέλλες (Οκτώβριος 2010). Το 1997, η Σύνοδος Κορυφής του Λουξεμβούργου αναγνώρισε τον ρόλο των εταιριών κοινωνικής οικονομίας στην τοπική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας και ξεκίνησε την πιλοτική πρωτοβουλία «Τρίτο σύστημα και την Απασχόληση», με την κοινωνική οικονομία ως το πεδίο αναφοράς (Sunley and Pinch, 2012).

Στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, επίσης, η Διακομματική Ομάδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Κοινωνικής Οικονομίας έχει τεθεί σε λειτουργία από το

1990. Το 2006, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάλεσε την Επιτροπή «Να σεβαστεί την κοινωνική οικονομία και να παρουσιάσει ανακοίνωση σχετικά με αυτόν τον ακρογωνιαίο λίθο του Ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου». Το 2009, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε μια σημαντική έκθεση σχετικά με την κοινωνική οικονομία, η οποία αναγνώρισε την κοινωνική οικονομία ως κοινωνικό εταίρο και ως βασικό παράγοντα για την επίτευξη των Στόχων της στρατηγικής της Λισαβόνας (η έκθεση Toia) (European Parliament report on the social economy (2008/2250 (INI)). Πολύ

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΤΕ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ www.e-pitixia.gr.

μέρος της κοινωνικής οικονομίας: η πρωτοβουλία για την κοινωνική επιχειρηματικότητα (SBI) και η πρόταση κανονισμού για τα Ευρωπαϊκά ταμεία κοινωνικής επιχειρηματικότητας (Sunley and Pinch, 2012).

Από την πλευρά της, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) έχει δημοσιεύσει πολυάριθμες εκθέσεις και γνωμοδοτήσεις σχετικά με τη συμβολή των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας στην επίτευξη διαφορετικών στόχων δημόσιας πολιτικής. Οι τελευταίες πρωτοβουλίες και διερευνητικές γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ έχουν συμπεριλάβει μία από την ποικιλία μορφών των εταιρειών, η οποία αναγνωρίζει τη σημασία της κοινωνικής οικονομίας στην οικοδόμηση της Ευρώπης, μια για την κοινωνική οικονομία στη Λατινική Αμερική (η γνώμη Cabra de Luna), η οποία θεωρεί το ρόλο της κοινωνικής οικονομίας στην τοπική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή και μία για την κοινωνική επιχειρηματικότητα και την κοινωνική εταιρία (EESC Opinions INT/447 (OJ C 318 23.12.2009). Η Διαβούλευση με την Επιτροπή, είχε ως αποτέλεσμα την υιοθέτηση γνωμοδοτήσεων της ΕΟΚΕ για την Κοινωνική Πρωτοβουλία (SBI) (γνώμη Guerini) (CESE 1292/2012 - INT/606) και η πρόταση κανονισμού σχετικά με τα

ευρωπαϊκά Ταμεία κοινωνικής επιχειρηματικότητας (γνώμη Rodert) (CESE 1294/2012 - INT/623).

Οι πίνακες που ακολουθούν δείχνουν την κατάσταση της κοινωνικής οικονομίας στις χώρες της ΕΕ. Το βασικό συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί είναι ότι η κοινωνική οικονομία στην Ευρώπη είναι πολύ σημαντική τόσο από ανθρώπινη όσο και από οικονομική άποψη, που παρέχει αμειβόμενη απασχόληση σε πάνω από 14,5 εκατομμύρια ανθρώπους, ή περίπου 6,5% του ενεργού πληθυσμού της ΕΕ-27. Τα μεγέθη αυτά υπογραμμίζουν το γεγονός ότι αυτό είναι μια πραγματικότητα που δεν μπορεί και δεν πρέπει να αγνοείται από την κοινωνία και τους θεσμούς της (Sunley and Pinch, 2012).

Το δεύτερο αξιολογημένο συμπέρασμα είναι ότι, με ορισμένες εξαιρέσεις, η κοινωνική οικονομία είναι σχετικά μικρή στα νέα κράτη μέλη της ΕΕ σε σύγκριση με τα «παλαιότερα» 15 κράτη μέλη. Ως εκ τούτου, εάν η κοινωνική οικονομία είναι να αναπτύξει την πλήρη δυναμική της σε αυτές τις χώρες θα πρέπει να φθάσει τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο, όπως και σε άλλες χώρες της ΕΕ (Laville et. al., 2007).

Το τρίτο συμπέρασμα είναι ότι η κοινωνική οικονομία έχει αυξηθεί ταχύτερα από τον πληθυσμό στο σύνολό του το 2002-03 και 2009-10, καθώς αυξήθηκε από το 6% του συνολικού ευρωπαϊκού εργατικού δυναμικού στο 6,5%, και από 11 εκατομμύρια θέσεις εργασίας σε 14,5 εκατομμύρια θέσεις εργασίας (Sunley and Pinch, 2012).

Πίνακας 1- Αμειβόμενη απασχόληση σε συνεταιρισμούς, ταμεία αλληλασφάλισης και ενώσεις της ΕΕ (2009-2010)

Country	Cooperatives	Mutual societies	Associations	TOTAL
Austria	61,999	1,416	170,113	233,528
Belgium	13,547	11,974	437,020	462,541
Bulgaria	41,300	n.a.	80,000	121,300
Cyprus	5,067	n.a.	n.a.	5,067
Czech Republic	58,178	5,679	96,229	160,086
Denmark	70,757	4,072	120,657	195,486
Estonia	9,850	n.a.	28,000	37,850
Finland	94,100	8,500	84,600	187,200
France	320,822	128,710	1,869,012	2,318,544
Germany	830,258	86,497	1,541,829	2,458,584
Greece	14,983	1,140	101,000	117,123
Hungary	85,682	6,676	85,852	178,210
Ireland	43,328	650	54,757	98,735
Italy	1,128,381	n.a.	1,099,629	2,228,010
Latvia	440	n.a.	n.a.	440
Lithuania	8,971	n.a.	n.a.	8,971
Luxembourg	1,933	n.a.	14,181	16,114
Malta	250	n.a.	1,427	1,677
Netherlands	184,053	2,860	669,121	856,034
Poland	400,000	2,800	190,000	592,800
Portugal	51,391	5,500	194,207	251,098
Romania	34,373	18,999	109,982	163,354
Slovakia	26,090	2,158	16,658	44,906
Slovenia	3,428	476	3,190	7,094
Spain	646,397	8,700	588,056	1,243,153
Sweden	176,816	15,825	314,568	507,209
United Kingdom	236,000	50,000	1,347,000	1,633,000
Acceding and Candidate Countries				
Croatia	3,565	1,569	3,950	9,084
Iceland	n.a.	221	n.a.	221
TOTAL EU-15	3,874,765	325,844	8,605,750	12,806,379
New Member States	673,629	36,788	611,338	1,321,755
TOTAL EU-27	4,548,394	362,632	9,217,088	14,128,134

Πίνακας 2- Εξέλιξη της μισθωτής εργασίας στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας στην Ευρώπη

Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2010, εν μέσω της τρέχουσας οικονομικής κρίσης ήταν πάνω, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε τη στρατηγική για την Ευρώπη 2020 για την επίτευξη βιώσιμης ανάκαμψης δραστήρια και αποφασιστικά χρησιμοποιώντας όλες τις δυνάμεις και τις δυνατότητες της κοινωνίας. Η στρατηγική 2020 θέτει τρεις βασικές προτεραιότητες: έξυπνη ανάπτυξη (ανάπτυξη μιας οικονομίας βασιζόμενης στη γνώση και την καινοτομία), βιώσιμη ανάπτυξη (προώθηση μιας πιο αποδοτικής στη χρήση πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας) και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη (προώθηση μιας οικονομίας με υψηλό ποσοστό απασχόλησης που εξασφαλίζει οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή). Πέντε ειδικοί στόχοι τέθηκαν ως δείκτες αυτών των προτεραιοτήτων: αύξηση του ποσοστού απασχόλησης από 69% έως 75%, επένδυση του 3% του ΑΕΠ σε E & A, τη μείωση του φαινομένου του θερμοκηπίου, ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης, μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης του σχολείου και μείωση του αριθμού των ατόμων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας κατά 25%. Δύο χρόνια αργότερα, στα μέσα του 2014, οι στόχοι αυτοί είναι πιο μακριά από ό, τι ήταν το 2010. Η φτώχεια και ανεργία στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν αυξηθεί (25 εκατομμύρια άνεργοι) και η κοινωνική και εδαφική συνοχή δεν έχουν προχωρήσει. Επιπλέον, οι κυβερνητικές πολιτικές για την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού σε όλα τα έξοδα μειώνουν τις κοινωνικές μεταβιβάσεις και την αναδιανομή του εισοδήματος και απειλούν σοβαρά το κράτος πρόνοιας. Φυσικά, κάνουν επίσης πιο δύσκολο να επιστρέψει η Ε.Ε. στο δρόμο της έξυπνης, βιώσιμης ανάπτυξης (Kerlin, 2010).

5.ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών στην Ελλάδα, δεδομένης της επιβράδυνσης της επέκτασης της δημόσιας παροχής υπηρεσιών, σε ορισμένες περιπτώσεις, λόγω των περικοπών των δημοσίων δαπανών στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας, παρατηρεί κανείς ότι η υπερβάλλουσα ζήτηση για τις υπηρεσίες αυτές καλύπτεται ολοένα και περισσότερο από τον ιδιωτικό τομέα. Δεν είναι τόσο πολύ η

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΤΕ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ www.e-pitixia.gr.

τομείς στους οποίους το δημόσιο (συμπεριλαμβανομένων των τοπικών αρχών), δεν ικανοποιεί τη ζήτηση και η ιδιωτική ασφάλιση έχει επεκταθεί για να ικανοποιήσει τη ζήτηση αυτή.

Ένας μεγάλος αριθμός κοινωνικών αναγκών στην Ελλάδα δεν πληρούνται ή πληρούνται με ανάρμοστο τρόπο, ενώ το εντυπωσιακό ρεκόρ της ιδιωτικής πρωτοβουλίας (κυρίως για το κέρδος), ειδικά στο επίπεδο της κοινότητας, δείχνει ότι υπάρχει ένα μεγάλο δυναμικό για την ανάπτυξη των κοινωνικών επιχειρήσεων, δηλαδή τις συλλογικές ιδιωτικές πρωτοβουλίες του κοινωνικού σκοπού, στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών. Ωστόσο, δεν υπάρχει προς το παρόν κάποιο ειδικό νομικό πλαίσιο που ισχύει και το οποίο επιτρέπει μια τέτοια εξέλιξη.

Ο παρακάτω πίνακας είναι μια περίληψη του αριθμού των δομών κοινωνικής οικονομίας, των υπαλλήλων και των μελών τους. Αν βάλουμε στην άκρη τις ενώσεις, των οποίων ο τεράστιος εκτιμώμενος αριθμός (50.000 μονάδες) και ευρύ φάσμα των δραστηριοτήτων και των στόχων καθιστά αμφιλεγόμενη να

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΤΕ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ www.e-pitixia.gr.

σημαντικό ποσό αποτελείται από τους συνεταιρισμούς μικρών επιχειρήσεων (υδραυλικοί, ηλεκτρολόγοι, αγροτουρισμός). Ο περιορισμός της ευθύνης των

κοινωνικών συνεταιρισμών (πραγματικά κοινωνικών συνεταιρισμών ενσωμάτωση των ατόμων με ψυχικές ασθένειες) ήταν σύμφωνα με πληροφορίες μόνο 16.

Πίνακας 3- Κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα (2012)

The Social Economy in GREECE 2012 (1)	N° enterprises	N° Jobs	Members
Cooperatives and other similar firms.			
TOTAL	7.197	14.983	1.052.785
- Cooperative banks	25	1.238	196.179
- Agricultural Cooperatives	6.376	11.300	713.714
- Housing Cooperatives	545	n/a	120.242
- Electricians' Cooperatives	23	200	600
- Plumbers' Cooperatives	33	200	2.500
- Women's agro-tourist cooperatives	130	100	2.000
- Pharmacists' cooperatives	41	1500	5.500
- Limited Liability Social Cooperatives	16	400	2.000
- Mutual Insurance Cooperatives	7	40	10.000
- Sea Mutual Insurance Cooperative	1	5	50
Mutual Societies and other similar forms.			
TOTAL	11	1.140	180.000
- Mutual Help Funds	4	1.100	150.000
-Occupational Insurance Funds	7	40	30.000
Associations, foundations and other nonprofit and voluntary organisations.			
TOTAL	50.600	101.000	1.500.000
- Associations in general	50.000	100.000	1.500.000
- Foundations	600	1.000	-
- Civil non-profit companies	n/a	n/a	n/a
SOCIAL ECONOMY TOTAL			

Πηγή:Νασιούλας, 2012.

Στην Ελλάδα, ο αγροτουρισμός είναι σχετικά μια νέα πολιτική που χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών, ιδίως με στόχο τις ορεινές ή νησιωτικές περιοχές και κοινωνικο-οικονομικά μειονεκτικές περιοχές, ενεργοποιώντας το ενδογενές δυναμικό τους. Αυτή η αναπτυξιακή πολιτική προσφέρεται ως μια «εναλλακτική λύση» για τη χώρα όσον αφορά την περιφερειακή ανάπτυξη, η

οποία έχει ως σκοπό να μειώσει την υπό-απασχόληση στην ύπαιθρο, να αυξηθεί το γεωργικό οικογενειακό εισόδημα και να ενισχύσει την προβληματική των τοπικών κοινοτήτων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο αγροτουριστικός συνεταιρισμός είναι μια από τις κύριες πηγές απασχόλησης για τις Ελληνίδες της υπαίθρου και αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την ενδογενή ανάπτυξη των τοπικών οικονομιών, αλλά είναι σήμερα αντιμέτωπος με μια σειρά από προβλήματα. Πράγματι, η βιωσιμότητα και η συνέχεια των δραστηριοτήτων αυτών είναι αβέβαιη. Αυτό σχετίζεται με τα προβλήματα που αφορούν κυρίως το μάρκετινγκ, οικονομικά και οργανωτικά θέματα, καθώς και έλλειψη δεξιοτήτων των μελών τους για τη διοίκηση και εκτέλεση του συνεταιρισμού. Για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος, οι πρωτοβουλίες που αφορούν κυρίως την κατάρτιση που αναλαμβάνονται από φορείς χάραξης πολιτικής.

6.ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις αποτελούν σημαντική κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς και διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην αντιμετώπιση τως τρεχουσών οικονομικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων, σύμφωνα με έκθεση που δημοσιεύθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ωστόσο, μόνο οκτώ χώρες (Βουλγαρία, Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Σλοβενία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο) έχουν ένα πλαίσιο πολιτικής για την ενθάρρυνση και την υποστήριξη της ανάπτυξης των κοινωνικών επιχειρήσεων.

Υπάρχει έλλειψη προτύπων και χρησιμοποιούμενων με συνέπεια ταξινομήσεων των δραστηριοτήτων των κοινωνικών επιχειρήσεων εντός και σε όλες τις χώρες. Είναι προβληματικό να ληφθεί μια στατιστικά αξιόπιστη εικόνα του τι κάνουν οι ευρωπαϊκού κοινωνικού επιχειρήσεις. Ωστόσο, μια ευρεία τυπολογία των δραστηριοτήτων μπορεί να γίνει με βάση τις υπάρχουσες τομεακές ταξινομήσεις (Mendell and Nogales, 2009):

- Η κοινωνική και οικονομική ένταξη των μειονεκτούντων και των αποκλεισμένων (όπως η ολοκλήρωση της εργασίας και της προστατευόμενης απασχόλησης).
- Οι κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος (όπως μακροχρόνια φροντίδα για τους ηλικιωμένους και για τα άτομα με αναπηρία, εκπαίδευση και φροντίδα των παιδιών, υπηρεσίες απασχόλησης και κατάρτισης, κοινωνική στέγαση, φροντίδα της υγείας και ιατρικές υπηρεσίες).
- Άλλες δημόσιες υπηρεσίες, όπως η κοινότητα των μεταφορών, της συντήρησης των κοινόχρηστων χώρων, κ.λπ.
- Ενίσχυση της δημοκρατίας, των ατομικών δικαιωμάτων και της ψηφιακής συμμετοχής.
- ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΤΕ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ www.e-pitixia.gr.
- Ασκούν αλληλεγγύη με τις αναπτυσσόμενες χώρες (όπως η προώθηση του δίκαιου εμπορίου).

Ενώ βλέπουμε μια διευρυνόμενη σειρά από δραστηριότητες με τις κοινωνικές επιχειρήσεις, σε ορισμένες χώρες ο νομικός ορισμός της κοινωνικής επιχείρησης μειώνει το επιτρεπόμενο εύρος της δραστηριότητας. Ένα παράδειγμα θα ήταν η κατανόηση των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στο πλαίσιο των νομικών

Υπόδειγμα εργασίας του e-pitixia.gr

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΣ ΑΔΕΙΑ
τηλ. 6976486417 email: info@e-pitixia.gr

ορισμών της «δημόσιας ωφέλειας», οι οποίοι κατέχονται από defacto κοινωνικές επιχειρήσεις σε ορισμένες χώρες όπως η Αυστρία, η Βουλγαρία, η Τσεχική Δημοκρατία, Γερμανία και η Ελβετία. Παρά τα τέτοια θέματα, η πιο ορατή (αλλά όχι απαραίτητα κυρίαρχη) δραστηριότητα της κοινωνικής οικονομίας των επιχειρήσεων στην Ευρώπη μπορεί να χαρακτηριστεί ως η εργασιακή ενσωμάτωση των μειονεκτουσών ομάδων. Σε ένα αριθμό χωρών, οι δραστηριότητες αυτές δεν αποτελούν την κυρίαρχη μορφή κοινωνικής επιχείρησης (για παράδειγμα, Τσεχική Δημοκρατία, Ουγγαρία, Λετονία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία), με έντονα αναγνωρίσιμες οργανωτικές μορφές σε αυτές τις δραστηριότητες, όπως η Ιταλία «τύπου Β» ή η «ολοκλήρωση της εργασίας των κοινωνικών συνεταιρισμών», οι γαλλικές επιχειρήσεις για την επανένταξη της οικονομικής δραστηριότητας, οι κοινωνικές επιχειρήσεις της Φινλανδίας (ως νόμος 1351/2003) και των κοινωνικών συνεταιρισμών της Πολωνίας. Η παράδοση των δραστηριοτήτων ολοκλήρωσης εργασίας, ωστόσο, επιτυγχάνεται μέσω της παροχής ενός πολύ ευρέως φάσματος αγαθών και υπηρεσιών.

Υπάρχουν και άλλες κοινές επεκτάσεις της οικονομικής δραστηριότητας που πληρούν τις συλλογικές ανάγκες σε πρόσθετους τομείς: χερσαίες βιομηχανίες και το περιβάλλον (για παράδειγμα, τη γεωργία, την κηπουρική, την επεξεργασία τροφίμων, μέχρι περιβαλλοντικές υπηρεσίες και την προστασία του περιβάλλοντος) σε χώρες όπως η Τσεχική Δημοκρατία, η Μάλτα, η Ρουμανία και την εξυπηρέτηση των αναγκών της κοινότητας ενδιαφέροντος σε χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και οι Κάτω Χώρες (για παράδειγμα, τη στέγαση, τις μεταφορές και την ενέργεια) και πολιτιστικών, αθλητικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων (για παράδειγμα, τις τέχνες, τις τέχνες, τη μουσική, και όλο και

περισσότερο τον τουρισμό) στην Κροατία, Εσθονία, Φινλανδία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Μάλτα και Σουηδία.

Τέλος, υπάρχουν λίγες ευρωπαϊκές χώρες όπου η κοινωνική επιχείρηση αντικατοπτρίζει πολύ πιο στενά την πλήρη έκταση των δραστηριοτήτων που είναι δυνατές σε κάθε οικονομία (για παράδειγμα, στο Βέλγιο, στη Γερμανία, τις Κάτω

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ
ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΤΕ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ www.e-pitixia.gr.

και αυτό ισχύει ακόμη και όσον αφορά νέες δραστηριότητες όπως οι υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις, τις δημιουργικές και ψηφιακές υπηρεσίες και την παροχή βιώσιμων καταναλωτικών προϊόντων και υπηρεσιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. CESE 1292/2012 - INT/606
2. CESE 1294/2012 - INT/623
3. Defourny, J. and M. Nyssens (2006), “Defining social enterprise”, in M. Nyssens (ed.), *Social enterprise: at the crossroads of market, public policies and civil society*, Routledge, Abingdon.
4. Defourny, J. and M. Nyssens (2008), “Social enterprise in Europe: recent trends and developments”, *Social Enterprise Journal*, Vol. 4, No. 3, pp. 202-228.
5. Defourny, J. and P. Delveterre (1999), *The Social Economy: The worldwide making of a third sector*, Centre d’Economie Sociale, Liege, www.emes.net/fileadmin/emes/PDF_files/Articles/Defourny/Defourny.Develt ere SE NorthSouth Chap1 EN.pdf.
6. EESC Opinions, (2009). INT/447 OJ C 318 23.12.2009
7. European Parliament report on the social economy (2008/2250 (INI))
8. Galera, G. and C. Borzaga (2009), “Social enterprise: An international overview of its conceptual evolution and legal implementation”, *Social Enterprise Journal*, Vol. 5, No. 3, pp. 210 – 228.

9. Kelliher, C. and E. Parry (2011), “Voluntary sector HRM: examining the influence of government”, *International Journal of Public Sector Management*, Vol. 24, No. 7, pp. 650 – 661.
10. Kerlin, J. (2010), “A comparative analysis of the global emergence of social enterprise”, *Voluntas*, Vol. 21, No. 2, pp. 162-179.
11. ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΤΕ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ www.e-pitixia.gr.
12. Mendell, M. and N. Neamtan (2010), “The social economy in Quebec: Towards a new political economy” in L. Mook, J. Quarter and S. Ryan (eds.), *Researching the social economy*, University of Toronto Press, Toronto.
13. Mendell, M. and R. Nogales (2009), “Social Enterprises in OECD Member Countries: What are the Financial Streams?”, in A. Noya (ed.), *The Changing Boundaries of Social Enterprises*, OECD, Paris.
14. Monzon, J. L. and R. Chavez (2008), “The European social economy: Concepts and dimensions of the third sector”, *Annals of Public and Cooperative Economics*, Vol. 79, No. 3–4, pp. 548–77.
15. ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΤΕ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ www.e-pitixia.gr.
16. Moulaert, F. and J. Nussbaumer (2005), “Defining the social economy and its governance at a neighbourhood level: a methodological reflection”, *Urban Studies*, Vol. 42, No. 11, pp.2071-88.
17. Nasioulas I. (2012). *Greek Social Economy Revisited: Voluntary, Civic and Cooperative Challenges in the 21st Century*. Peter Lang Verlag
18. Noya, A. and E. Clarence (2007), *The social economy: building inclusive communities*, OECD, Paris.

19. Sunley, P. and S. Pinch (2012), "Financing social enterprise: social bricolage or evolutionary entrepreneurialism", *Social Enterprise Journal*, Vol. 8, No. 2, pp. 108-122
20. Teasdale, S. (2012), "Negotiating tensions: How do social enterprises in the homelessness field balance social and commercial considerations?", *Housing Studies*, Vol. 27, No. 4, pp. 514-532.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. Νασιούλας Ι. (2010) Η κοινωνική οικονομία της Ελλάδας και το κοινωνικό κεφάλαιό της. Ένα ολοκληρωμένο θεσμικό και εθνικό λογιστική αναγνώριση. Εκδόσεις ΟΡΘΩΣ Λογότυπα, Αθήνα.
2. Εκπαιδευτικός οργανισμός Επιτυχία, www.e-pitixia.gr.
3. Παπαγαρυφάλλου, Π. (1973) Η ανάπτυξη των γεωργικών συνεταιρισμών στην Ελλάδα από το 1821 μέχρι το 1940. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.